

opusdei.org

Sigurna plovidba digitalnim morima

“Moramo pratiti mlade kako bi ispravno formirali savjest i pomoći im da se pripreme za svakodnevne životne borbe. Tako će sazrijevati i učiti se ponašati prirodno i s kršćanskim uvjerenjem u svakom okruženju.”

8.04.2025.

Današnja avantura odgoja podrazumijeva i izazov učenja i poučavanja o korištenju novih komunikacijskih alata na način koji

doprinosi osobnom sazrijevanju te poboljšava, a ne smanjuje, kvalitetu obiteljskog života. Stoga bi bilo kontraproduktivno jednostavno zabraniti uporabu novih tehnologija – isključivanje nije uvijek najbolji način odgoja. Korisnije je naučiti kako ove nove alate ispravno koristiti, izvlačeći najbolje iz njih. Sveti Otac savjetuje: “Dobra komunikacija nam pomaže da se sve više jedni drugima približimo i bolje se međusobno upoznamo, da budemo više ujedinjeni.”[1]

Moramo pratiti mlade kako bi ispravno formirali savjest i pomoći im da se pripreme za svakodnevne životne borbe. Tako će u svakom okruženju sazrijevati i učiti se ponašati prirodno i s kršćanskim uvjerenjem. Učinkovit odgoj zahtijeva izgradnju kreposti i čvrstih osobnih uvjerenja. Samo tako će djeca moći dobro živjeti, dovesti u red i obuzdati svoje prirodne nagone,

kontrolirati svoje postupke i s radošću prevladavati prepreke u traženju i ostvarivanju istinskog dobra – također i u digitalnom svijetu.

Budući da je svaka osoba različita, potrebno je prilagoditi pristup svakom djetetu. Muž i žena trebali bi zajednički raspraviti o potrebama svoje djece i kako najbolje pomoći svakome od njih. Jedna od tema tih razgovora trebala bi biti uporaba novih tehnologija. Odgoj u bilo kojem području zahtijeva vrijeme, predanost i organiziran pristup.

Cilj odgoja djece jest pomoći im da steknu samokontrolu. To se postiže poučavanjem kako da se bore i pobjeđuju u malim svakodnevnim bitkama. Djecu treba poučiti življenju prema rasporedu, poštivanju vremena tišine drugih te utvrđivanju određenog vremena za igranje videoigara i korištenje

interneta. Kao što je rekao sveti Ivan Pavao II.: “Borba i osobni trud su nužni kako bi tijelo postalo umjereno, a još važnije, kako bi cijelim bićem iskusili radost samodiscipline i nadilaženja prepreka i poteškoća. Ovo je doista jedna od značajki zrelosti koja obilježava mladenačke godine.”[2]

Katekizam Katoličke Crkve uči da je “umjerenost moralna krepost koja obuzdava privlačnost naslada i osposobljuje za ravnotežu u upotrebi stvorenih stvari. Ona osigurava gospodstvo volje nad nagonima i drži želje u granicama čestitosti.” (br. 1809). Umjerenost vodi do samokontrole u korištenju stvorenih dobara, što se postiže usmjeravanjem svojih sklonosti prema pravom dobru. “Život tada ponovno dobiva nijanse i tonove što ih je neumjerenost zamaglila. Postajemo sposobni brinuti za potrebe drugih,

dijeliti ono što imamo i posvetiti svoju energiju velikim ciljevima.”[3]

Digitalni bonton

“Tjeskoba da moramo biti stalno povezanosti s digitalnom tehnologijom može nas na kraju izolirati od našeg bližnjeg, od ljudi koji su uz nas.”[4] Trajan je izazov poticati osobnu interakciju s drugima. Na primjer, o važnijim je temama najbolje komunicirati u razgovorima uživo. One se ne mogu riješiti tekstualnim porukama ili u virtualnom svijetu. Ovo bi bilo blagotvorno obiteljsko pravilo. Traženje oprosta nakon uvrede ili obiteljsko planiranje najbolje je provoditi u osobnoj komunikaciji uživo.

Također, korisno je objasniti vrijednost neprepuštanja onome što je trenutno i kratkotrajno. Žurba, primjerice, može dovesti do nedostatka uljudnosti ili lijepog

ponašanja prema bližnjemu. Druga korisna pravila “digitalnog bontona” mogla bi između ostalog biti neodgovaranje na pozive dok smo u razgovoru s nekim, isključivanje uređaja tijekom obroka, poštivanje vremena određenog za korištenje računala kod kuće itd.

Također je korisno djeci objasniti zašto ne treba odgovarati na poruke kada su ljuti ili uznemireni, osobito kad te poruke vide mnogi, kao u slučaju društvenih mreža, Whatsapp grupa itd. U takvim situacijama zbog vlastite razdraženosti možemo reći ili napisati nešto što ćemo kasnije žaliti. Ako su roditelji pažljivi i primijete da dijete djeluje iz ljutnje ili u žurbi, to može biti prilika za dublji razgovor o potrebi rada na vlastitom karakteru. Djecu se tada može potaknuti da reagiraju mirno i da ne pretjeraju zbog trenutačne ljutnje.

Kontrola znatiželje

Dobar način da roditelji zadobiju povjerenje svoje djece jest da odgovaraju na njihova pitanja, čak i kada su djeca vrlo mala i počinju postavljati pitanja “zašto.” Djeca će se otvoriti roditeljima kad shvate da su oni spremni saslušati sve što ih tišti. Dobro im je olakšati slobodan razgovor o svim pitanjima i sumnjama koje im se prirodno javljaju. Roditelji neće imati odgovor na svaki problem, ali mogu jasno reći djetetu: “Ne znam, ali ću pokušati saznati“, te kasnije doći s odgovorom.

Ako djeca vjeruju da će roditelji riješiti njihove dvojbe i odgovoriti na pitanja, neće se uvijek osloniti na Internet. Mnogi roditelji brinu zbog lakog pristupa djece pornografiji i drugim štetnim sadržajima kao što su poruke mržnje ili priručnici za izradu oružja i sl. Na takve se sadržaje može naići i bez da ih tražite. U samo nekoliko *klikova*, znatiželjni dječak ili djevojčica može

pristupiti svijetu nasilja i mržnje, senzualnosti i uvredljivog govora, itd. Ponekad se takve informacije nalaze na naizgled bezazlenim mrežnim stranicama. Zato je važno djecu poučiti da Internet pretražuju s jasnim ciljem, a nikad samo da bi tratali vrijeme. A ako se štetan sadržaj pojavi na ekranu treba ga odmah blokirati, primjenjujući savjet svetog Josemarie: „Dopusti da ti ovo ponovim: imaj hrabrosti pobjeći i moralne snage da ne odmjeravaš svoju slabost razmišljajući koliko bi daleko mogao ići.“ [\[5\]](#)

Može biti dobro da roditelji ponekad zatraže pomoć djece u određivanju opcija privatnosti za vlastite društvene mreže, ili razgovarati s njima o zlonamjernoj poruci elektronske pošte koju je primio neki od roditelja. Tako roditelj može postupno djeci dati čvrste kriterije. Oni su ti koji će u konačnici morati slobodno djelovati. Roditelji moraju

„vjerovati uz rizik“, dozvoljavajući djeci da rastu u odgovornosti u skladu s dobi.

Usredotočenost

Česta pritužba danas je i da digitalne tehnologije dovode do površnosti.

No, ono što se često ne spominje jest da korijen problema leži u pokušaju da radimo tri ili četiri stvari istovremeno, što vodi raspršenosti i manjku pažnje. Neki mladi ljudi, dok pokušavaju čitati knjigu, ne samo da slušaju glazbu, nego i stalno provjeravaju ažuriranja na društvenim mrežama i nove poruke na svojem pametnom telefonu.

Granica između različitih aktivnosti je zamagljena. Svakako, neke zadatke moguće je relativno uspješno obavljati istovremeno, ali drugi, poput učenja, zahtijevaju usredotočeniju pažnju. Um ne može istim intenzitetom istovremeno obavljati više aktivnosti. Stoga djecu

treba poučiti kako usmjeriti pažnju na jedan po jedan zadatak, što je ujedno i jedan od najboljih savjeta koji će im pomoći da postanu profesionalni u svojem poslu u budućnosti.

Roditelji trebaju pomoći djeci da shvate što je u pozadini određenog pravila. Kad ih pitaju zašto ne mogu sada pogledati kratki video od tri minute, djeci treba reći da to nije samo pitanje vremena, nego i odolijevanja impulsu da reagiraju na svaki podražaj oko sebe, što ih odvlači od posla koji trenutno rade: “Čini ono što ti je dužnost i usredotoči se na ono što radiš.”[6]

Papa Franjo nas podsjeća: „Moramo, na primjer, ponovno pronaći određeni osjećaj promišljenosti i smirenosti. To zahtijeva vrijeme i sposobnost šutnje i slušanja.”[7] Moramo paziti da ne rasipamo pažnju. Odgajanje djece da

izbjegavaju raspršenost i fokusiraju svoju pažnju pomaže im da se bolje koncentriraju tijekom učenja i također da budu spremniji moliti. U protivnom će im biti teško napraviti bilo što vrijedno. „Svoja osjetila i sposobnosti utažuješ u svakoj lokvi na koju naiđeš na putu. Zato kroz život ideš bez postojanosti, rastresene pozornosti, uspavane volje i budne pohote.”[8]

Površnost i taština

Mnoge suvremene tehnološke inovacije, ako se ne koriste ispravno, mogu dovesti do sve većeg individualizma i usmjerenosti isključivo na to kako nas drugi vide, što je karakteristika površnog mentaliteta. „Mladi su osobito osjetljivi na ispražnjenost značenja i vrijednosti koja ih okružuje. I za to nažalost trpe posljedice.”[9]

Jasan znak taštine je opsesija povećavanjem broja kontakata

(prijatelja i pratitelja) u digitalnom svijetu. Na društvenim mrežama oni koji redovito objavljuju zanimljiv, smiješan ili vrlo osoban sadržaj obično privlače veći broj pratitelja. „Prije svega moramo biti svjesni da istina koju želimo podijeliti s drugima ne crpi svoju vrijednost iz svoje ‘popularnosti’ ili iz količine pozornosti koju privlači. Moramo nastojati da je drugi upoznaju u cijelosti, radije no da se trudimo učiniti je prihvatljivom ili je čak “razvodnjavati”. Ona mora postati svakodnevna hrana, a ne nešto što će kratkotrajno privući pozornost.”[10]

Možemo doći u iskušenje iznijeti u javnost stvari koje su privatnije ili intimnije, što privlači pažnju ljudi i budi znatiželju. Mladi će naučiti izbjeći te opasnosti kroz optimističnu borbu, ostvarujući male pobjede u činima kreposti i samokontrole.

Dobra komunikacija u obitelji pomoći će mladima razumjeti temeljne probleme i stvoriti ozračje povjerenja u kojem mogu slobodno iznositi svoje sumnje i nesigurnosti. Sveti Josemaría poticao je roditelje da plemenito razgovaraju sa svojom djecom i radosno gledaju kako sazrijevaju, postupno uklanjajući ograničenja i omogućujući njihovoj slobodi i osobnosti da jačaju.

Društvenost

Ljudi su po prirodi društvena bića. Velik dio našeg osobnog razvoja uključuje kontakt s drugima i izražavanje onoga što jesmo. Adolescencija je faza u kojoj te društvene veze počinju poprimati jasniji oblik i dubinu. Potreba za društvenim povezivanjem usko je povezana s osjećajem pripadnosti grupi. Digitalne tehnologije mladima nude sredstva za jačanje svoje grupe prijatelja. Uobičajeno je formirati

virtualne grupe za dijeljenje sadržaja samo među prijateljima (iako se ponekad prihvataju prijatelji prijatelja, pa sadržaj dijeljene informacije postaje dostupan široj publici).

Ponekad snažan osjećaj pripadnosti grupi može dovesti mlade do toga da prekomjerno brinu o provjeravanju statusa prijatelja i novih kontakata. Također, na društvenim okupljanjima ili zabavama može se dogoditi da su im važnije fotografije koje snimaju i brzina kojom ih mogu objaviti na društvenim mrežama nego stvarno uživanje u društvu prisutnih ljudi. Pravi je izazov iskoristiti te prilike kako bi se mlade na prijateljski način poučilo kako da poštuju druge i lijepo se ponašaju.

Jakost i sloboda

Naučiti nekoga kako reći 'ne' isto je što i naučiti ga kako reći velikodušno 'da,' pokazujući mu ljepotu kreposti,

koja je put prema sretnom životu. Stoga je vrlo korisno objasniti vrijednost jasnog i čvrstog ‘ne’ kada to situacija zahtijeva. Izgovaranje riječi ‘ne’ bez gubitka smirenosti ili pristojnosti bit će opipljiv izraz samokontrole.

Djeca bi u svojim roditeljima trebala pronaći najveće branitelje svoje osobne slobode. Kada je riječ o privatnoj uporabi elektroničkih uređaja sloboda bi trebala biti uparena s odgovornošću, u skladu s dobi. Kada djeca imaju pametne telefone ili tablete, možda im ne treba uskratiti mogućnost korištenja lozinki; no u nekim obiteljima roditelji ih mogu poticati da dijele uređaje s braćom i sestrama. U tom slučaju njihovi privatni podaci postaju dostupni drugima. Tako će mladi naučiti biti transparentni, jer znaju da bi njihova braća i sestre mogli neočekivano trebati koristiti njihov uređaj. To ne treba činiti kako

bi ih se špijuniralo, već kako bi se stvorilo ozračje nesebičnosti i dijeljenja u obiteljskom životu.

Kada se sve zbroji i oduzme, ne smijemo zaboraviti da tajna obiteljske sreće leži u najobičnijim svakodnevnim događajima, „u korištenju svih prednosti koje civilizacija nudi kako bi obiteljski život bio ugodan, život jednostavniji i odgoj učinkovitiji.”[11]

.....

[1] Papa Franjo, Poruka za 48. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije, 23. siječnja 2014.

[2] Sveti Ivan Pavao II., Apostolsko pismo *Dilecti Amici*, br. 14.

[3] Sveti Josemaría Escrivá, *Prijatelji Božji*, br. 84.

[4] Papa Franjo, Poruka za 48.
Svjetski dan sredstava društvene
komunikacije, 23. siječnja 2014.

[5] Sveti Josemaría Escrivá, *Brazda*,
br. 137.

[6] Sveti Josemaría Escrivá, *Put*, br.
815.

[7] Papa Franjo, Poruka za 48.
Svjetski dan sredstava društvene
komunikacije 23. siječnja 2014.

[8] Sveti Josemaría Escrivá, *Put*, br.
375.

[9] Papa Franjo, Angelus, Trg svetog
Petra, 4. kolovoza 2013.

[10] Papa Benedikt XVI., Poruka za
45. Svjetski dan sredstava društvene
komunikacije, 5. lipnja 2011.

[11] Sveti Josemaría Escrivá,
Razgovori, br. 91.

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/hr-hr/article/sigurna-
plovidba-digitalnim-morima/](https://dev.opusdei.org/hr-hr/article/sigurna-plovidba-digitalnim-morima/)
(5.08.2025.)